

ע"פ 4196/23 - מנחם פרנקל נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 4196/23

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערער: מנחם פרנקל

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על החלטתו של בית משפט השלום בתל אביב-
יפו מיום 2.4.2023 בת"פ 4002-11-20 אשר ניתנה על
ידי השופטת ר' פוזננסקי-כץ

בשם המערער: בעצמו

פסק-דין

ערעור על החלטת בית משפט השלום בתל אביב-יפו (השופטת ר' פוזננסקי כץ) מיום 2.4.2023 בת"פ 4002-11-20 שלא לפסול עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. ביום 20.1.2019 הוגש נגד המערער, עורך דין במקצועו, כתב אישום המייחס לו עבירות של זיוף, לפי סעיף 418 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק; וגניבה בידי מורשה, לפי סעיף 393(2) לחוק.

בדיון שהתקיים ביום 26.2.2020, בהעדרו של המערער, ביקשה המשיבה להורות על מחיקת כתב האישום ועל

עמוד 1

הוצאת צו מעצר על מנת שהמשטרה תפעל לאתרו.

2. בהמשך הוסגר המערער מבלארוס והוגש נגדו כתב אישום חדש במסגרת ההליך נושא הערעור דנן (להלן: ההליך העיקרי).

המשיבה ביקשה את מעצרו של המערער עד תום ההליכים (מ"ת 3987-11-20), ובדיון הראשון בהליך המעצר שהתקיים ביום 2.11.2020, ייצג את המערער עו"ד ירון ליפשיס ממשרד כספי ושות' (להלן: עו"ד ליפשיס והמשרד, בהתאמה). סמוך לאחר מכן, ביום 4.11.2020 הודיע עו"ד ליפשיס כי הוא משתחרר מייצוג המערער בשל חוסר יכולתו של האחרון לשאת בעלויות, וציין כי המערער מבקש להיות מיוצג על-ידי הסנגוריה הציבורית.

3. בהליך העיקרי יוצג המערער על-ידי סנגורים מטעם הסנגוריה הציבורית, ובדיון שהתקיים ביום 30.11.2022 טען ב"כ המערער כי יש לבטל את כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק. לאחר מכן ביקש ב"כ המערער כי גם מרשו "יגיד מספר מילים", והמותב נעתר לבקשה. בעקבות זאת, הציג המערער את טענותיו בנוגע להשתלשלות העניינים, ובתוך כך טען כי כאשר נעצר בבלארוס סייעו לו עורכי דין מן המשרד. כמו כן חזר המערער על הטענה כי יש לבטל את כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק.

4. ביום 4.12.2022 הגישה המשיבה תגובה בכתב לבקשת המערער לביטול כתב האישום, ולמחרת הגיבו באי-כוח המערער לתשובת המשיבה. בהמשך אותו היום הגיש המערער בעצמו "בקשה באישור [באי-כוח] להגיש השלמה לתשובה לתגובה לבקשה לביטול כתב האישום" (להלן: הבקשה להגיש השלמת טיעון).

ביום 6.12.2022 דחה המותב את הבקשה להגיש השלמת טיעון. המותב קבע כי המערער מיוצג וכי בא-כוחו הגיב לתשובת המשיבה, אך לא ניתנה רשות להגיש מסמכים נוספים.

5. ביום 27.2.2023 הגיש בא-כוח המערער בקשה לשחררו מייצוג, לאחר שלטענתו המערער "הטיח [...] אמירות קשות מאד הן כלפי הסנגוריה הציבורית והן כלפי [הסנגור]".

בהמשך לכך, ביום 1.3.2023 הגיש גם המערער בקשה מטעמו לשחרר את בא-כוחו מייצוג ולהתיר לו לייצג את עצמו. המערער טען, בין היתר, כי באי-כוחו נמנעו מלפעול לקבלת חומרי חקירה מן המשיבה, והסתירו זאת ממנו.

6. למחרת התקיים דיון בהליך, שבו נשמעו טענות הצדדים בנוגע לבקשת המערער ובאי-כוחו לשחררם מייצוגו. בהקשר זה ציין המערער כי הוא מקבל עזרה מן המשרד אשר "מייצגים אותי בתיקים אזרחיים ללא תשלום כרגע [...] בתיקים אזרחיים ולא פליליים ואני כתבתי בבקשה שבעזרת המשרד הזה אני מגיש שם את כל הבקשות". כמו כן ביקש המערער להגיש למותב החסן נייד (דיסק און קי) שעליו, כך נטען, ראיות התומכות בטענותיו בנוגע להתנהלות המשיבה בהעברת חומרי חקירה, אך המותב דחה את בקשתו.

בתום הדיון קבע המותב כי החלטה תישלח לצדדים. למחרת, נתן המותב החלטה שכותרתה "בקשה לקבלת עדכון בנוגע לייצוג נאשם". במסגרת ההחלטה ציין המותב כי המערער טען שהוא מקבל ייעוץ מן המשרד ונעזר בו לצורך הגשת בקשות. בנסיבות אלה ביקש המותב מן המשרד "להבהיר האם המשרד מייצג את ה[מערער] בהליך הפלילי". המותב הורה למזכירות להמציא את ההחלטה למשרד. כמו כן, באותו היום נתן המותב החלטה נוספת שבה שחרר את הסנגוריה הציבורית מייצוג המערער.

7. ביום 5.3.2023 הגיש המערער בקשה לפסילת המותב. המערער טען כי אף שהמשיבה הפרה צו של בית המשפט בנוגע למסירת חומרי החקירה, סירב המותב לקבל ממנו ראיות התומכות בטענותיו לעניין זה. כמו כן הלין המערער על אופן ניהול הדיון שהתקיים ביום 2.3.2023 וטען כי המותב אפשר לבא-כוחו דאז "להשתלח" בו. המערער הוסיף והלין על דחיית הבקשה להגיש השלמת טיעון בעניין טענת ההגנה מן הצדק, וטען כי העולה מן האמור הוא "תירוץ [המותב] הנכבד ליתן החלטות תוך אטימת אוזניו מפני טענות וראיות [המערער], בטעם 'שהוא מיוצג' [...] גם שלא יוצג" (כך במקור).

8. בהמשך אותו היום הוגשה הבהרת המשרד בנוגע לייצוגו של המערער, בעקבות החלטת המותב בנדון. מטעם המשרד הובהר כי הוא "אינו מייצג את [המערער] בהליך הפלילי שבכותרת ואינו מייצג לו בעניינים אלה. להשלמת התמונה נציין כי [המערער] מיוצג על ידי [המשרד] בעניינים אזרחיים שונים" (להלן: הבהרת המשרד).

9. המשיבה טענה כי דין בקשת הפסלות להידחות וביום 15.3.2023 התקיים דיון בסוגיה זו. המערער חזר על טענותיו והוסיף טעם נוסף לפסילת המותב - "ניגוד אינטרסים". לטענת המערער, בדיון שהתקיים ביום 2.3.2023 הוא ציין את הקשר בינו ובין המשרד, והמותב "[הדגיש] חוסר נוחות" וציין שזו "פעם ראשונה" שהוא שומע על כך, אך הדברים לא נרשמו בפרוטוקול. כעולה מפרוטוקול הדיון מיום 15.3.2023, המותב הגיב לכך בציינו כי התכוון לפנות למשרד בבקשת הבהרה, מאחר שהמשרד מצוי ברשימת המניעויות שלו, "ואכן פנייה שכזו נעשתה לאחר הדיון ע"י ביהמ"ש, ו[המשרד] הודיע כי הוא לא מייצג את [המערער] בהליך הפלילי". המערער הגיב לכך וטען כי כבר בדיון שהתקיים ביום 30.11.2022 ציין כי קיבל סיוע מן המשרד כאשר נעצר בבלארוס, והוסיף "מאד מוזר שבית המשפט [...] טען בדיון האחרון שפעם ראשונה שהוא שומע את הקשר שלי [למשרד]". במענה לכך הבהיר המותב כי הערתו בעניין המשרד ניתנה לאחר שבדיון האחרון טען המערער לראשונה כי הוא גם מתייעץ עם המשרד ומגיש באמצעותו בקשות. המערער הוסיף כי המשרד מעורב בעניינו ואף הפנה למעורבותו בהליך המעצר בעניינו, וטען כי על המותב לפסול את עצמו ולו מטעמים של מראית פני הצדק.

המשיבה טענה כי "לא ייתכן כי כל החלטת ביניים שתתקבל על-ידי ביהמ"ש [...] תהיה עילה לפסילה", והוסיפה והפנתה להבהרת המשרד אשר "מורידה את כל החשש שייתכן ועלה".

10. ביום 2.4.2023 דחה המותב את בקשת הפסלות. המותב קבע כי דברי בא-כוח המערער כלפי מרשו בדיון שהתקיים ביום 2.3.2023 אינם מקימים עילת פסלות כלפי המותב. המותב ציטט מדברי גורמי הסנגוריה הציבורית שטענו בדיון והדגישו כי הם נמנעים מפירוט תוכן הדברים שהוחלפו בין המערער ובין באי-כוחו כדי שלא לפגוע במערער. בכל הנוגע לטענות כי דעתו "ננעלה" מאחר שסירב לקבל מן המערער ראיות שביקש להגיש ולאפשר לו לטעון עצמאית

בעת שהיה מיוצג, קבע המותב כי מדובר בהחלטות דיוניות שאינן מקימות עילת פסלות. בהקשר זה הוסיף המותב כי נוכח טענות המערער בדבר העדר הסדר שבו התקבלו חומרי החקירה מידי המשיבה, ביקש המותב מצוות לשכתו לסדר קלסרים עבור המערער במטרה לסייע לו, ואלה נמסרו לידי המערער. לבסוף קבע המותב כי היה על המערער להעלות את הטענה בדבר מניעות נוכח מעורבות נטענת של המשרד בעת שההליך נותב לטיפולו, ביום 20.1.2022. מכל מקום, לגופו של עניין, קבע המותב כי נוכח הבהרת המשרד שלפיה אינו מייצג את המערער בהליך הפלילי ואינו מייצג לו בעניין - "כל ספק, לו היה כזה, הוסר באופן מוחלט".

11. מכאן הערעור שלפניו בו חוזר המערער על טענותיו ומוסיף, בין היתר, כי המותב "העמיד פנים" כי הוא מאזין לטענות המערער אך בפועל עמדו "נתקבעה מראש". בהקשר זה טוען המערער כי המותב התיר לו לטעון בדיון שהתקיים ביום 30.11.2022 הגם שבא-כוחו טען בשמו, אך בהמשך התברר לו כי הדבר היה "למראית עין" וכדי "להפיס את דעתו", שכן בדיון שהתקיים ביום 15.3.2023 טענה ב"כ המשיבה כי המותב התיר למערער לטעון בעצמו "על מנת לסבר את אוזנו [...] ולמעשה לאפשר לו להרגיש חלק מההליך על אף שמיוצג". המערער טוען כי עולה מכאן שהמותב וב"כ המשיבה העמידו פנים ביחד שיש משמעות לטענותיו בלי להתכוון לכך. המערער טוען כי החלטות המותב שלא לקבל ממנו ראיות לטענותיו כי חומרי החקירה לא נמסרו לו - הן כאשר היה מיוצג והן כאשר הוא מייצג את עצמו - מעידות על "נעילת" דעתו של המותב.

בכל הנוגע למעורבות הנטענת של המשרד בהליך, טוען המערער כי המותב הוכיח "קבל עם ועדה את הפגיעה באמינותו של [המערער]" בכך ששלח "שאלתה" למשרד. המערער טוען כי ב"שאלתה" נשאל המשרד האם הוא "מייצג את ה[מערער] בהליך הפלילי שבפני", אף שהמערער הבהיר כי אינו מיוצג על-ידי המשרד בהליך. כמו כן טוען המערער כי תשובת המשרד "איששה את הצהרותיו" בנוגע למעורבות המשרד בעניינים האזרחיים. המערער טוען כי מאחר שהמשרד נמצא ברשימת המניעויות של המותב - עליו לפסול את עצמו, וזאת בפרט בהינתן "ההיתכנות" שאחד מן השותפים במשרד "יוזמן לעדות". המערער מוסיף כי לא היה מקום לקבוע שטענות הפסלות הועלתה בשיהוי לאחר שהוא התייחס למעורבות המשרד כבר בדיון שהתקיים ביום 30.11.2022, והמותב הוא שלא נתן דעתו לכך עד לדיון שהתקיים ביום 2.3.2023.

12. עיינתי בערעור ובנספחים שצורפו, ובאתי לידי מסקנה כי דין הערעור להידחות. לא אחת נפסק כי ככלל, התנהלותו הדיונית של השופט היושב בדיון כמו גם תוכן ההחלטות הניתנות על-ידו אינן מקימות עילת פסלות, והדרך להשיג על אלה היא בהליכי ערעור מתאימים (ראו: ע"פ 7565/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.11.2022)). לפיכך, טענות המערער לפסלות הנסמכות על החלטות המותב בבקשותיו לטעון לעצמו, להוסיף טענות או להגיש ראיות - דינן להידחות. הוא הדין בנוגע להשגות המערער על אופן ניהול הדיונים מצד המותב.

באשר למעורבות הנטענת של המשרד בהליך - אף אם אתעלם מן השיהוי בהעלאת הטענה מצד המערער, לא מצאתי כי קמה עילת פסלות כלשהי כלפי המותב בהקשר זה. בהבהרת המשרד צוין ב"רחל בתך הקטנה" שהמערער אינו מיוצג על ידו בהליך הפלילי, וכי המשרד אף אינו מייצג למערער בעניין זה. הבהרת המשרד מדברת בעד עצמה, והעובדה כי המשרד מטפל בענייניו האזרחיים של המערער - שאינם נדונים בפני המותב - אינה מקימה עילת פסלות כלשהי כלפי המותב. אף לא מצאתי ממש בטענות המערער כי המותב "פגע באמינותו" בכך שהפנה "שאלתה"

למשרד. דומה כי לאחר שהתעוררה השאלה בנוגע למעורבות המשרד בהליך הפלילי, ואף שאין מחלוקת כי המשרד אינו מייצג את המערער - ביקש המותב לנהוג במשנה זהירות ולעמוד על היקף המעורבות של המשרד בהליך הפלילי כדי להכריע בטענות המערער בנדון. לא מצאתי כל פגם בכך. טענתו הנוספת של המערער כי קיימת "היתכנות" לכך שאחד השותפים במשרד יזמן לעדות הועלתה בעלמא - ומבלי להביע כל עמדה ביחס להשלכות אפשריות של בקשה להעיד את השותף, אם תוגש - קשה להימלט מן הרושם כי הדברים במתכונת שבה הועלו בשלב הערעור אינם אלא ניסיון לקשור בין המשרד ובין ההליך באופן מאולץ, נוכח הבהרת המשרד כי אינו מייצג או מייעץ למערער בהליך. בנסיבות אלה, ולאחר שהובהר כי המשרד - המצוי ברשימת המניעויות של המותב - אינו מייעץ למערער בנוגע להליך הפלילי, לא קמה עילה לפסילת המותב, אף לא מטעמים של מראית פני הצדק.

מכל הטעמים המפורטים לעיל, הערעור נדחה.

ניתן היום, ט' בתמוז התשפ"ג (28.6.2023).

ה נ ש י א ה
